

ĐẨY MẠNH HOẠT ĐỘNG ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG DẠY HỌC Ở CÁC TRƯỜNG CAO ĐẲNG, ĐẠI HỌC

○ THS. ĐỖ THU HÀ*

Ứng dụng công nghệ thông tin (CNTT) trong dạy học là một xu thế tất yếu của thời đại. Ở nước ta, việc ứng dụng CNTT trong dạy học ở các trường cao đẳng, đại học (CĐ, ĐH) đã và đang đạt được những kết quả đáng khích lệ, góp phần đổi mới phương pháp, nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo. Tuy nhiên, hoạt động này cũng đang bộc lộ những hạn chế, tính hiệu quả trong từng môn học chưa cao: việc ứng dụng CNTT phần lớn mới dừng lại ở mức độ 2 (trong 5 mức độ nhận thức) do các giảng viên (GV) chỉ sử dụng CNTT trong từng khâu cụ thể của quá trình dạy học; các phần mềm dạy học còn hạn chế cả về số lượng và chất lượng, tiện ích của CNTT chưa phát huy được hiệu quả; không ít cơ sở đào tạo ứng dụng CNTT còn mang tính phong trào...

Những hạn chế trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân: thiếu các văn bản chỉ đạo mang tính định hướng cũng như cơ chế chính sách phù hợp để khuyến khích GV tích cực ứng dụng CNTT; cơ sở vật chất, hạ tầng kỹ thuật về CNTT chưa đáp ứng được nhu cầu sử dụng; trình độ GV còn hạn chế chưa đủ kỹ năng để ứng dụng CNTT vào bài giảng một cách hiệu quả; việc phát huy sáng kiến, kinh nghiệm, nhân rộng các điển hình tiêu biểu chưa được quan tâm đúng mức; nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học ở CĐ, ĐH chưa tạo được nhiều thuận lợi cho việc tích hợp CNTT...

Từ thực tế trên, bài viết này xin nêu một số vấn đề cần quan tâm nhằm đẩy mạnh và tạo hiệu quả cao việc ứng dụng CNTT trong dạy học.

1. Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện chế độ chính sách. Bộ GD-ĐT cần sớm ban hành các định hướng chiến lược về ứng dụng CNTT cho các trường CĐ, ĐH trong đó có quy định những yêu cầu tối thiểu về cơ sở vật chất, trang thiết bị, mức độ ứng dụng CNTT; cần có những văn bản mang tính pháp quy để các trường có cơ sở lập đề án, huy động nguồn vốn đầu tư, hiện đại hóa

cơ sở hạ tầng CNTT; xây dựng chuẩn quy định về kỹ năng ứng dụng CNTT đối với GV dựa trên cơ sở trình độ chuyên môn. Đây sẽ là cơ sở để các trường có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đánh giá GV, đẩy mạnh hoạt động ứng dụng CNTT trong dạy học.

Các cơ sở đào tạo cần tiến hành động viên, khuyến khích kịp thời cả vật chất và tinh thần đối với những GV tích cực, chủ động, đạt kết quả tốt trong hoạt động ứng dụng CNTT; có quy định về số tiết học ứng dụng CNTT, mức độ tối thiểu khi ứng dụng CNTT cho mỗi học phần...).

2. Tiếp tục đầu tư xây dựng cơ sở vật chất cho các trường. Nhà nước cần tăng nguồn kinh phí đầu tư trang thiết bị về CNTT cho các trường để xây dựng những phòng học đa năng, trang bị các phương tiện học tập hiện đại, giảm dần số lượng SV/máy tính, GV/máy tính; tăng thời lượng truy cập Internet của GV và SV. Đây là điều kiện tiên quyết để hoạt động ứng dụng CNTT mới thực sự có hiệu quả.

Các cơ sở đào tạo cần được hỗ trợ về kỹ thuật và tài chính trong việc bảo dưỡng, duy trì, sử dụng nguồn CNTT. Để được hỗ trợ về kỹ thuật, mỗi trường hoặc khoa nên có một CIO (Chief Information Officers - Cán bộ quản lý thông tin) lên kế hoạch xây dựng cơ sở hạ tầng thông tin và vận dụng hạ tầng này vào việc sử dụng CNTT trong thiết kế bài giảng, xử lý những vấn đề kỹ thuật nằm ngoài khả năng của GV bộ môn. Ngoài nguồn kinh phí của nhà nước, các trường cần chủ động tìm nguồn vốn đầu tư, tài trợ từ các doanh nghiệp và SV đã ra trường để đầu tư trang thiết bị CNTT cũng như việc phát triển đội ngũ CIO.

Để phát huy hơn nữa hiệu quả ứng dụng CNTT trong dạy học cần thiết kế, đặt hàng và lựa chọn

* Viện khoa học giáo dục Việt Nam

những phần mềm dạy học chất lượng cao, phù hợp với chương trình đào tạo và trình độ của GV.

3. Nâng cao trình độ về CNTT cho đội ngũ GV để khai thác CNTT trong dạy học. Hiệu quả ứng dụng CNTT trong dạy học đang tồn tại những hạn chế mà nguyên nhân cơ bản là do trình độ về CNTT của đội ngũ GV còn thấp. Vì vậy, các trường cần thường xuyên tổ chức những lớp tập huấn bồi dưỡng hình thành kỹ năng ứng dụng CNTT trong dạy học cho GV. Bản thân mỗi GV cũng cần tăng cường ý thức tự học, tự tìm hiểu về CNTT để nâng cao khả năng ứng dụng trong dạy học. Hiện nay, tiếng Anh là một công cụ hữu hiệu giúp GV nâng cao trình độ và ứng dụng CNTT trong dạy học có hiệu quả. Vì vậy, tích cực học tập ngoại ngữ để ứng dụng CNTT trở thành một yêu cầu cấp bách đối với mỗi GV.

Các trường sư phạm cần bổ sung nội dung: “*Ứng dụng CNTT trong dạy học bộ môn*” vào phần kiến thức chuyên ngành để rèn luyện nghiệp vụ cho SV. Việc tiếp cận có hệ thống những tri thức thuộc lĩnh vực này là tiền đề quan trọng tạo cơ sở để những GV tương lai thực hiện tốt việc ứng dụng CNTT trong dạy học.

4. Phát huy hiệu quả những thành tựu và sáng kiến để ứng dụng CNTT trong dạy học các bộ môn. Cần thường xuyên tổ chức, trao đổi kinh nghiệm ứng dụng CNTT giữa các GV bộ môn trong và ngoài nhà trường, nhận rộng những điển hình để tất cả các GV có cơ hội được tham khảo, học hỏi. Hình thức các cuộc trao đổi có thể là trực tiếp (qua sinh hoạt tổ bộ môn, hội thảo...) hoặc gián tiếp (qua các trang Web, Email...).

Các khoa, tổ bộ môn cần chú ý theo dõi và có kế hoạch đánh giá về hiệu quả ứng dụng CNTT vào dạy học của từng GV nhằm phát huy năng lực của mỗi cá nhân. Khuyến khích mọi GV tích cực, chủ động, sáng tạo tham gia hoạt động này, coi đó là một phần việc tất yếu của công tác chuyên môn, tránh kiểu thực hiện phong trào bề nổi. Mặt khác, cần lựa chọn các chủ đề phù hợp để triển khai mức độ ứng dụng CNTT một cách hợp lý, không nên máy móc, cứng nhắc, lạm dụng CNTT.

5. Đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học phù hợp với tốc độ phát triển của CNTT. Hiện nay, giáo trình nhiều môn học bậc CĐ, ĐH đã bộc lộ những hạn chế nhất

định. Kiến thức nghiêng nhiều về lý thuyết hàn lâm, tính ứng dụng thực tiễn không cao, kiểu loại bài tập chưa phong phú. Để nâng cao hiệu quả ứng dụng CNTT trong dạy học đòi hỏi các tiêu chuẩn về nội dung giảng dạy được xây dựng hiện đại, có kèm điều kiện tích hợp CNTT. Đây chính là cơ sở giúp GV có những định hướng đúng, tạo ra sự đồng thuận từ nhiều phía trong việc triển khai ứng dụng CNTT vào dạy học.

Cần yêu cầu GV sử dụng những phương pháp mới như: dạy học tương tác; dạy học theo dự án; dạy học trong hoạt động và bằng hoạt động; lấy HS-SV làm trung tâm... chú trọng phát triển năng lực tư duy sáng tạo cho SV, hình thành phương pháp học chủ động. Hình thức tổ chức dạy học cũng cần có những thay đổi để tận dụng tối đa các công cụ hỗ trợ cho quá trình dạy học mà CNTT đã mang lại. Việc kết hợp các hình thức dạy học đồng loạt, dạy học theo nhóm và dạy học cá nhân sẽ trở nên linh hoạt hơn, mức độ phân hóa trong dạy học cũng tốt hơn, tạo ra những điều kiện thuận lợi để nâng cao chất lượng đào tạo.

Ứng dụng CNTT được coi là khâu đột phá trong đổi mới phương pháp dạy học bậc Đại học ở nước ta hiện nay. Tuy nhiên, không thể đồng nhất việc ứng dụng CNTT trong dạy học với đổi mới phương pháp dạy học vì CNTT chỉ là công cụ, phương tiện góp phần đổi mới phương pháp dạy học. Việc ứng dụng CNTT trong dạy học là một công việc lâu dài, khó khăn đòi hỏi có quyết tâm cao và thực hiện đồng bộ các giải pháp trong đó nhận thức và trình độ của đội ngũ GV là nhân tố có ý nghĩa quyết định. □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD-ĐT: “*Chỉ thị về tăng cường giảng dạy, đào tạo và ứng dụng công nghệ thông tin trong ngành giáo dục giai đoạn 2008-2012*”.
2. Đào Thái Lai. “*Ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học ở trường phổ thông Việt Nam*” (Đề tài: B2003-49-42-TĐ).
3. Nguyễn Tiến Mậu - Trịnh Thị Lan. “*Một vài ý kiến về việc đưa công nghệ thông tin vào nội dung dạy học học phần Phương pháp dạy học ở khoa Ngữ văn Đại học sư phạm*” - *Tạp chí Giáo dục*, số 179, tháng 12/2007.
4. Ngô Tứ Thành: “*Các giải pháp đổi mới giáo dục đại học theo kịp đà phát triển của ITC*” - *Tạp chí Giáo dục*, số 198, tháng 9/2008.